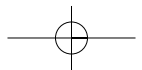
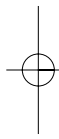
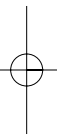

Πρόλογος ὑπευθύνου σειρᾶς
Ἰωάννου Θ. Μάζη
Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ὁ θεσμός τοῦ Χαλιφάτου ὑπῆρξε τὸ πολιτειακὸ ἐκεῖνο πρότυπο τὸ ὁποῖο καθώρισε ἐν πολλοῖς τὴν ἰσλαμικὴ ἱστορία ἀπὸ τὸν θάνατο τοῦ ἱδρυτῆ τοῦ Ἰσλάμ Μωάμεθ μέχρι τὴν ὀριστικὴ του κατάργηση ἀπὸ τὸν Κεμάλ Ἀτατούρκ στὴν Τουρκία τὸ 1924. Μπορεῖ πράγματι τὸ ἴδιο τὸ Κοράνιο καὶ ἡ γιὰ τοὺς μουσουλμάνους ἱερὰ παράδοσις τῆς Σόνα νὰ μὴ ἀναφέρει τίποτε σχετικὸ γι' αὐτὸν τὸν θεσμό, ἢ πρακτικὴ, ὅμως, ἠθέλησε νὰ τοῦ προσδώσει τέτοια περιόπτη θέση, ὥστε ἀπετέλεσε ἐν τοῖς πράγμασιν, ἐπὶ μιὰ σχεδὸν χιλιετία, τὸν καθοριστικώτερο παράγοντα διαμορφώσεως τοῦ Ἰσλάμ. Τὸ Ἰγκμάα ἄλλως τε, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἐστηρίχθη θεωρητικῶς ἡ προέλευσις τοῦ θεσμοῦ, ἀποτελεῖ, κατὰ τοὺς εἰδήμονες τοῦ Ἰσλαμικοῦ Δικαίου — οἱ ὁποῖοι κατέχουν τὴν πρωτοκαθεδρίαν στὸ Ἰσλάμ ὡς διάδοχοι τῶν προφητῶν —, τὴν τρίτη ἄμεση διαπλαστικὴ πηγὴ τῆς Σαρῆα καὶ τίθεται σὲ ἐφαρμογὴ ὅταν οἱ δύο προγενέστερες σιωποῦν. Ἔτσι αὐτὸ τὸ Ἰγκμάα προέβλεψε τὸ συγκεκριμένο πολιτειακὸ πρότυπο ὡς τὸν κατ' ἐξοχὴν τρόπο ἰσλαμικῆς διακυβερνήσεως τοῦ ἰσλαμικοῦ οἴκου (ντὰρ ἄλ-Ἰσλάμ), κάτι ποῦ ἡ κοινωνία τῶν πιστῶν (ὄμα) τοῦ Ἰσλάμ συλλογικῶς ἀπεδέχθη.

Στὴν μακραίωνα ἰσλαμικὴ ἱστορία ὁ θεσμός αὐτός, καθὼς γνωρίζω, δὲν ἐτέθη ἐν ἀμφιβόλῳ παρὰ μόνον στοὺς Σηῖτες, οἱ ὁποῖοι, ὅμως, ἀντὶ τοῦ Χαλιφάτου προέκριναν ἕνα ἀκόμη πιὸ ἄκαμπτο θεσμό, τὸν θεσμὸ τοῦ Ἰμαμάτου, ὁ ὁποῖος προσδίδει ἐξουσίες σχεδὸν ἀνεξελέγκτως ἀπόλυτες στὸν Ἰμάμη, γεγονὸς ποῦ δὲν ἰσχύει γιὰ τὸν Χαλίφη, δεσμευόμενον ἀπολύτως ἀπὸ τὴν Συνθήκη (ἄκντ) ἀναλήψεως τοῦ ἀξιώματος ποῦ συνάπτεται μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν πιστῶν καὶ βεβαίως ἀπὸ τὴν ἀπόλυτη ἰσχύ τοῦ ἱεροῦ Νόμου.

Ἡ πρώτη σαφῆς προσπάθεια ἀναιρέσεως τοῦ θεσμοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν τῆς μουσουλμανικῆς παραδόσεως, ὅπως αὐτὴ ἀπετυπώ-

Χαλιφεία και ισλαμική διακυβέρνησις

θη ὀριστικῶς στὰ δύο κυριώτερα συγγράμματα τοῦ Μαουάρντη καὶ τοῦ Ἴμπν ἄλ-Κάιμ ἔγινε μὲ τὸ βιβλίο τοῦ Ἴβν Ἄλφρατ Ἄμπντὲλ Ράζεκ, μὲ τὸ ὁποῖο ἀσχολήθηκα, ὅταν συνέγραφα τὴν «Γεωγραφία τοῦ Ἰσλαμιστικοῦ Κινήματος στὴ Μέση Ἀνατολή» καὶ μοῦ ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον. Χωρὶς νὰ δηλώνω ὅτι εἶμαι εἰδήμων τοῦ ισλαμικοῦ Νόμου — ἀπὸ τὸν ὁποῖο πηγάζουν τὰ πάντα στὸ Ἰσλάμ — ἢ ὁ βαθύτερος γνώστης του, μελετῶντας τὸ συγκεκριμένο κείμενο, τὸ ὁποῖο στὴν ἐποχὴ του προκάλεσε θύελλα, καὶ τὸ συνεχίζει ἀκόμη, μοῦ ἐγεννήθη ἡ ἐντύπωση, ὅτι στὴν οὐσία του πρόκειται γιὰ κείμενο πρωτίστως καὶ κατ' ἐξοχὴν πολιτικό. Καὶ ἡ ἀνὰ χεῖρας μελέτη τοῦ ἀντικειμενικοῦ καὶ ἀμερόληπτου μελετητῆ καὶ βαθέος γνώστη τοῦ Ἰσλαμικοῦ Δικαίου, συνεργάτη μου Κυριακού Θ. Νικολάου-Πατραγαῖ ἔδικαίωσε τὴν τότε σκέψη μου.

Ὁ Κυριακὸς Θ. Νικολάου-Πατραγαῖ εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς γνωστότερους Ἑλληνες εἰδικοὺς τοῦ Ἰσλάμ μὲ εἰδίκευση στὸ Ἰσλαμικὸ Δίκαιο καὶ τοὺς Θεσμούς του καὶ μὲ ἀξιοζήλευτη ισλαμικὴ — καὶ ὄχι μόνον — παιδεία ποὺ τοῦ προσφέρει τὰ ἐφόδια μιᾶς συγκεκριμένης ἐπιστημονικῆς συνθέσεως. Ἐχοντας ἐμπράκτως ἀπορρίψει — πρὸς τιμὴν του — κάθε εἶδους καὶ μορφῆς ὀριενταλιστικῆς κατασκευῆς καὶ μεθοδολογίας, ἐργάζεται αὐστηρῶς καὶ ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῶν ισλαμικῶν πηγῶν, τίς ὁποῖες ἐρμηνεύει μὲ τὸν ἐνδεδειγμένο γιὰ τὸ Ἰσλάμ τρόπο, διότι κατέχει πλέον σεπερὰ τὰ μεθοδολογικά του ἐργαλεῖα. Χωρὶς ν' ἀσπάζεται ὁ ἴδιος τὸ Ἰσλάμ, τὸ σέβεται ὑποδειγματικῶς, γι' αὐτὸ καὶ δὲν ἐπιχειρεῖ μὲ ἔωλους τρόπους καὶ μεθοδεύσεις ν' ἀλλοιώσει τὴν μορφή ἢ τὸ περιεχόμενό του. Ἀπὸ τὴν μνημειώδη καὶ μοναδικὴ στὰ χρονικά τῆς δυτικῆς βιβλιογραφίας διδακτορικὴ του διατριβή, «Γενετήσιος παραβατικότης κατὰ τε τὸ ἰουστινιάνειον καὶ τὸ ισλαμικὸν δίκαιον. Ἡ μοιχεία καὶ ἄλλα συναφῆ ἐγκλήματα», ὅπου κατέδειξε, αὐστηρῶς βάσει τῶν ἰδίων τῶν ισλαμικῶν πηγῶν, τὴν ἀνυπαρξία τῆς ποινῆς τοῦ λιθοβολισμοῦ στὰ περὶ τὴν γενετήσιο ὁρμὴ ἐγκλήματα, προβαίνοντας ἔτσι σὲ μιὰ ἀπὸ τίς σημαντικώτερες, γιὰ τοὺς γνωρίζοντες, τομῆς στὸ Ἰσλάμ, ἐπιδεικνύει μέχρι σήμερα μιὰ σθεναρὰ, αὐστηρῶς ἐπιστημονικὴ στάσι καὶ ἀκεραιότητα, ἢ ὁποῖα εἶναι ἀξιωματικῆς.

Στὶς σελίδες ποὺ ἀκολουθοῦν ὁ συγγραφέας μᾶς παρουσιάζει τὴν ἀρτιώτερη, γιὰ τὰ ἑλληνικὰ δεδομένα, εἰκόνα τῶν ἰδεολογικῶν ζυμώσεων περὶ τὴν κατάργησι τοῦ θεσμοῦ τοῦ Χαλιφάτου, τίς προσπάθειες ἀνασυστάσεώς του, ἐν μέρει τὴν σύγχρονη πολιτειακὴ

Πρόλογος

ιστορία τῆς Αἰγύπτου καὶ βεβαίως μιὰ πλήρη καὶ ἐπιστημονικῶς πειθαρχημένη ἀναίρεση τῶν θεωριῶν περὶ μὴ προβλέψεως τοῦ θεσμοῦ στὸ Ἰσλάμ, θεωρῶντάς τες «θεολογικῶς ἕωλες». Κοντολογίς, δείχνει τὴν πλήρη σύμφυτη ταῦτιση τοῦ θεσμοῦ μὲ τὴν ἴδια τὴν θρησκεία τοῦ Ἰσλάμ καὶ προσθέτει στὰ ὅσα πολλὰ μέχρι σήμερα ἔχουν γραφεῖ, τὴν δική του σημαντικὴ συμβολὴ τῆς ἀναγωγῆς τῆς Χαλιφείας στὸν ἴδιο τὸν Προφήτη διὰ τῆς ἐμμέσου ὑποδείξεως τοῦ πρώτου διαδόχου του, τοῦ Ἄμπου Μπάκρ ἀλ-Σεντήκ μὲ πλαίσιον σκοπίμως μὴ ἐκ τῶν προταίρων καθωρισμένα, ὥστε νὰ μὴ καταστρατηγηθεῖ ἡ ἀρχὴ τῆς προσαρμοστικότητος τοῦ Ἰσλάμ στὶς συνεχῶς ἀνανεούμενες συνθήκες, ἡ ὁποία πηγάζει ἀπὸ τὴν ἔχουσα δικαϊκὴ ἰσχύ διαπίστωση τοῦ Προφήτη, ὅτι τὸ Ἰσλάμ εἶναι «κατάλληλον εἰς πάντα τόπον καὶ χρόνον».

Ἀθήνα, Ἀπρίλιος 2011.

ΙΩΑΝΝΗΣ Θ. ΜΑΖΗΣ.

